

ZEBRANIE RADY NAUKOWEJ INSTYTUTU EKONOMIKI ROLNEJ

W dniu 5 maja 1958 r. odbyło się posiedzenie Rady Naukowej IER nowej kadencji. W skład Rady wchodzi:

prof. dr M. Birecki, prof. A. Brzoza, dpc. M. Czerniewska, prof. dr K. Czerniewski, doc. K. Dąbrowski, prof. dr Fr. Dziedzic, zast. prof. M. Dziewicka, prof. M. Gotowiec, prof. S. Ignar, prezes M. Jaworski, doc. dr B. Kopeć, dr S. Kowalewski, mgr J. Kozakiewicz, doc. dr S. Królikowski, doc. dr Z. Kunczyński, k. n. ek. S. Kuziński, doc. J. Łoś, prof. dr R. Manteuffel, prof. dr M. Pohorille, prof. dr H. Romanowski, mgr T. Rychlik, prof. dr S. Schmidt, prof. dr W. Staniewicz, prof. B. Strużek, prof. J. Tepicht, prof. Z. Tomaszewski.

Na przewodniczącego Rady wybrano prof. dr Ryszarda Manteuffla. Na członków Prezydium prof. Anatola Brzozę i doc. Stefana Królikowskiego.

Rada wysłuchiwała informacji dyrektora Instytutu prof. dr Franciszka Dziedzica o pracy Instytutu w okresie od poprzedniego posiedzenia Rady i zapoznała się z bieżącym planem pracy IER¹. Rada przyjęła do wiadomości plan pracy, wysuwając zarazem w dyskusji szereg uwag i dezyderatów odnośnie dalszego rozwoju Instytutu i jego tematyki badawczej. Dyskutancki koncentrowali swoją uwagę głównie na następujących problemach:

1. profil Instytutu,
2. kluczowe zagadnienia, które winny być kontynuowane bądź podjęte w pracy IER,
3. podstawy badawcze i metodyka prac.

Odnośnie pierwszej sprawy sugestie szły w kierunku dalszego krystalizowania profilu Instytutu, jako instytutu społeczno-ekonomicznego, a przeciwko tendencjom rozszerzenia zakresu pracy IER na zagadnienia technicz-

no-ekonomiczne, które powinny być raczej rozwiązywane przez ośrodki naukowe, bardziej bezpośrednio stykające się z techniką produkcji rolniczej. W związku z tak sprecyzowanym profilem wymaga rozważenia właściwe skoordynowanie prac Instytutu nad zagadnieniami ogólnie-ekonomicznymi rolnictwa z prowadzonymi jednocześnie w Instytucie pracami w zakresie ekonomiki gospodarstw rolnych (ekonomiki przedsiębiorstwa). Istotne znaczenie ma również dla dalszego kształtowania profilu, dezyderat zwiększenia zadań Instytutu w zakresie okresowej informacji o kształtowaniu się podstawowych wskaźników ekonomicznych stanu gospodarczego rolnictwa.

Przy rozpatrywaniu konkretnej problematyki, którą winien zajmować się Instytut, szczególny nacisk został położony na kontynuowanie i rozwijanie badań w zakresie kształtowania się kosztów i cen produktów rolnych, przychodów i rozchodów gotówkowych gospodarstw wiejskich, systemu obciążeń wsi, prac badawczych nad przebudową ustroju rolnego oraz na udział w pracach nad metodyką planowania perspektywicznego, dezyderaty Ministerstwa Rolnictwa. Winny być również kontynuowane prace uzupełniające i pogłębiające merytorycznie i metodycznie opracowania GUS, w szczególności odnośnie kształtowania się bilansów rolniczych, relacji cen artykułów rolnych i przemysłowych oraz przemian struktury agrarnej wsi.

Wiele uwagi Rada poświęciła zagadnieniom podstaw badawczych i metodyce pracy naukowej Instytutu. Szczególnie podkreślono konieczność utrzymania i dalszego prowadzenia rachunkowości rolnej gospodarstw chłopskich z jednoczesnym stałym ulepszeniem reprezentatywności gromadzonych

¹ Patrz załączony przegląd tematyki ważniejszych prac badawczych IER na 1958 r.

materiałów. Pilną potrzebą staje się opracowanie metodyki uogólnień badań reprezentatywnych.

Z innych zagadnień metodycznych podtrzymano inicjatywę Instytutu podjęcia badań w oparciu o metodykę „modelową” oraz zwrócono uwagę na konieczność wykorzystywania metod ekonometrycznych do badań ekonomiczno-rolniczych. Dyskutowany był również zakres stosowania metody monograficznej w badaniach IER.

Zwrócono wreszcie uwagę na konieczność lepszego zorganizowania informacji o wynikach prac Instytutu i udostępniania materiałów i dokumentacji naukowej, co wymaga stworzenia Instytutowi szerszych możliwości publikacyjnych.

Rada dokonała formalnego otwarcia przewodów kandydackich 11 aspirantów Instytutu, oraz przekazała do zaopiniowania przez referentów 6 złożonych prac kandydackich, a mianowicie:

1. mgr Bogusława Gałęskiego — „Badania społecznej struktury wsi. — Pro-

blematyka i metody” — promotor prof. Jerzy Tepicht,

2. mgr Eugeniusza Gorzelaka — „Nakłady pracy w 27 gospodarstwach chłopskich w województwach poznańskim, lubelskim i warszawskim” — promotor prof. Anatol Brzoza,

3. mgr Zdzisława Grochowskiego — „O metodzie obliczania kosztów i opłacalności produkcji w spółdzielniach produkcyjnych” — promotor prof. Anatol Brzoza,

4. mgr Zygmunta Kozłowskiego — „Badania systemu cen produktów rolnych w Polsce” — promotor prof. Anatol Brzoza,

5. mgr Józefa Okuniewskiego — „Intensywność i poziom produkcji w gospodarstwach chłopskich” — promotor prof. dr Franciszek Dziedzic,

6. mgr Tadeusza Rychlika — „Rentowność i intensywność Państwowych Gospodarstw Rolnych” — promotor prof. dr Ryszard Manteuffel.

PRZEGLĄD TEMATYKI WAŻNIEJSZYCH PRAC BADAWCZYCH INSTYTUTU EKONOMIKI ROLNEJ W ROKU 1958

I. ZAKŁAD OGÓLNEJ EKONOMIKI ROLNICTWA

(kier. prof. A. Brzoza)

Samodzielna pracownia struktury społeczno-ekonomicznej wsi (kier. mgr B. Gałęski).

1. Metodyka badań struktury społecznej wsi.
2. Zmiany struktury społeczno-ekonomicznej wsi w latach 1952—1957. — Opracowanie statystyczne i komentarz na podstawie ankiety przeprowadzonej w 81 wsiach (10 tys. gospodarstw). Omówienie zmian: a. struktury obszarowej, b. składu zawodowego ludności i zarobkowania poza własnym gospodarstwem, c. ruchu ludności i kierunków wychodźstwa, d. bilansu pracy — w wybranych wsiach.
3. Sytuacja społeczno-ekonomiczna chłopów małorolnych (problem chłopca-robotnika).
4. Migracja ludności wiejskiej do miast

Pracownia analizy dochodu gospodarstw chłopskich (kier. mgr Z. Kozłowski).

1. Nożyce cen artykułów nabywanych i sprzedawanych przez chłopów.
2. Kwartalne obroty pieniężne w gospodarstwach chłopskich.
3. Zasady szacowania dochodów gospodarstw chłopskich (przyczynki do określenia podstawy opodatkowania).
4. Badania spożycia w gospodarstwach chłopskich,

Pracownia analizy cen produktów rolnych (kier. mgr H. Chołaj).

1. Działanie bodźców ekonomicznych na zmiany w produkcji roślinnej. Analiza kosztów produkcji i cen — buraki cukr., rzepak, len, tytoń, jęczmień brow.
2. Działanie bodźców ekonomicznych na zmiany w produkcji zwierzęcej — trzoda chlewna.

Pracownia kosztów i opłacalności produkcji (kier. prof. A. Brzoza).

1. Koszty produkcji głównych ziemiopłodów i produktów hodowlanych.
2. Nakłady w gospodarstwach prowadzących rachunkowość.
3. Kształtowanie się wynagrodzenia za pracę w gospodarstwach chłopskich w rejonach i grupach społecznych.
4. Kształtowanie się ogólnego poziomu i struktury kosztów produkcji w gospodarstwach prowadzących rachunkowość.
5. Kształtowanie się nakładów pracy na produkcję rolniczą w gospodarstwach chłopskich prowadzących dzienniki pracy.

Samodzielna pracownia socjalistycznej przebudowy wsi (kier. prof. J. Tepicht).

1. Aktualne problemy rozwoju niższych form kooperacji (zrzeszeń rolniczych) i niższych typów spółdzielni produkcyjnych, na tle tendencji rozwojowych w krajach socjalistycznych i kapitalistycznych.

II. ZAKŁAD ROZMIESZCZENIA I SPECJALIZACJI PRODUKCJI ROLNEJ

(kier. prof. dr Fr. Dziedzic)

Pracownia analizy rozmieszczenia produkcji (kier. mgr P. Dąbrowski).

1. Analiza współczesnych proporcji i kierunków produkcji rolniczej w ujęciu regionalnym.
2. Atlas rolniczy Polski.
3. Rozwój i bilans produkcji roślin okopowych w ujęciu regionalnym.
4. Rozmieszczenie i rozwój produkcji rolnej w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym.

III. ZAKŁAD EKONOMIKI I ORGANIZACJI GOSPODARSTW ROLNYCH

(kier. mgr T. Rychlik)

Pracownia Ekonomiki Państwowych Gospodarstw Rolnych (kier. mgr E. Jeleński).

1. Wpływ relacji cen na rentowność PGR.
2. Koszty produkcji i rentowność gospodarstw państwowych.
3. Zagadnienia intensyfikacji produkcji w PGR.

Pracownia ekonomiki i organizacji spółdzielni produkcyjnych (kier. doc. K. Dąbrowski).

1. Analiza organizacyjno-gospodarczego rozwoju spółdzielni produkcyjnych.
2. Poziom i proporcje produkcji w spółdzielniach produkcyjnych.
3. Analiza szczegółowa kosztów i opłacalność produkcji w wybranych spółdzielniach produkcyjnych.
4. Dochody członków spółdzielni z gospodarstwa zespołowego i działek przyzgodowych.
5. Nowe formy organizacji i opłaty pracy w spółdzielniach produkcyjnych.
6. Kształtowanie się bilansu pracy w spółdzielniach produkcyjnych w zależności od systemu i kierunku produkcji.
7. Rozwój Rolniczych Zrzeszeń Spółdzielczych.
8. Renta gruntowa w spółdzielniach produkcyjnych.

Pracownia racjonalizacji i organizacji pracy (kier. mgr St. Fiutowski).

1. Ekonomiczno-organizacyjna efektywność systemu maszyn w gospodarstwach rolnych
  - a. stan i struktura wyposażenia gospodarstw chłopskich w maszyny,
  - b. wpływ form społecznych i sposobów użytkowania maszyn na wyniki gospodarowania (spółki maszynowe),
  - c. metoda obliczania kosztów eksploatacji ciągników i kalkulacja prac uprawowych.
2. Ekonomika umaszynowania gospodarstw uspołecznionych
  - a. organizacja prac żniwnych,
  - b. organizacja transportu pasz i obornika.
3. Analiza obowiązującego systemu opłat za prace w PGR.

IV. ZAKŁAD RACHUNKOWOŚCI GOSPODARSTW CHŁOPSKICH

(kier. doc. M. Czerniewska)

1. Syntetyczne wyniki rachunkowości
    - a. za lata 1953/54 i 1954/55.
    - b. za 1955/56 r.,
    - c. wstępne wyniki za 1956/57 r.
  2. Indywidualne wyniki rachunkowości gospodarstw chłopskich za 1956/57 r.
-